

МИКРОПЛАСТИКА ВО ВОДА ЗА ПИЕЊЕ

Како категорија, **микропластиката** опфаќа широк спектар на материјали составени од различни супстанции, со различни густини, хемиски композиции, форми и големини.

Нема научно договорена дефиниција за **микропластика**, иако тие често се дефинираат како **пластични честички <math>< 5\text{ mm}</math>** во должина.

Сепак, ова е прилично произволна дефиниција и има ограничена вредност во контекст на водата за пиење бидејќи честичките во горниот крај од опсегот на големината веројатно нема да се најдат во третираната вода за пиење.

Подмножество на микропластика <math>< 1\ \mu\text{m}</math> во должина, честопати се нарекува **нанопластика**.

КАКО МИКРОПЛАСТИКАТА ВЛЕГУВА ВО ВОДА ЗА ПИЕЊЕ?

- ✓ Од површинско истекување (на пр. По дожд),
- ✓ Отпадни води (како третирани и не третирани),
- ✓ Комбинирани канализациски претекувања,
- ✓ Индустриски ефлуенти,
- ✓ Деградиран пластичен отпад и
- ✓ Таложење од атмосферски врнежи.

Пластичните шишиња и капачињата што се користат во флаширана вода, исто така, можат да бидат извор на микропластика во водата за пиење.

КОЛКАВО КОЛИЧЕСТВО МИКРОПЛАСТИКА Е ПРОНАЈДЕНА ВО ВОДАТА ЗА ПИЕЊЕ?

- Во студиите за слатководни води, бројот на пријавени микропластични честички се движеше од околу 0 до 1000 честички / L.
- Само девет студии беа утврдени со кои се мери микропластиката во водата за пиење; овие студии пријавиле броене на честички во одделни примероци од 0 до 10 000 честички / L и средни вредности од 10 до 1000 честички / L.

КОИ ВИДОВИ МИКРОПЛАСТИКА СЕ НАОЃААТ?

- Во слатка вода се пронајдени широк спектар на форми на честички, **полимерите** најчесто се откриваат приближно во корелација со волуменот на производство на пластика.
- Во водата за пиење, **фрагментите и влакната** биле доминантни облици на честички, а **полиетилните тетрафталат и полипропилен** биле најмногу откриени полимери.

КОИ СЕ ПОТЕНЦИЈАЛНИТЕ ЗАКАНИ ШТО ГИ ПРЕДИЗВИКУВААТ МИКРОПЛАСТИКАТА ВО ВОДАТА ЗА ПИЕЊЕ?

- ✓ Потенцијалните опасности поврзани со микропластика доаѓаат во три форми: **физички честички, хемикалии и микробиолошки патогени кои се дел од биофилмови.**
- ✓ Честичките можат да предизвикаат влијанија во организмот, во зависност од низа **физичко-хемиски својства** на честичката, вклучувајќи ја **големината, површината и формата.**
- ✓ Сепак, судбината, транспортот и влијанијата врз здравјето на микропластиката **по ингестијата не се добро проучени**, без човечки студии за проголтана микропластика.

ЗДРАВСТВЕНИОТ РИЗИК ОД МИКРОПЛАСТИКА ВО ВОДАТА ЗА ПИЕЊЕ

Ризик = **опасност** (потенцијално да предизвика негативни ефекти) и **изложеност** (доза).

Истата супстанција може да има **различни ефекти во различни дози**, што зависи од колкава количина на супстанцијата е изложена на некое лице и може да зависи и од **трасата по која се јавува изложеноста**, на пр. ингестија, вдишување или инјектирање.

ПРЕПОРАКИ

- ✓ Снабдувачите на вода и регулаторите треба да на отстранување на мипродолжат да даваат приоритет кробиолошки патогени и хемикалии од водата за пиење за кои се познати значителни ризици по здравјето на луѓето.
- ✓ Како дел од планирањето на безбедноста на водата, снабдувачите на вода треба да обезбедат ефективни мерки за контрола, вклучително и оптимизирање на процесите за третман на вода за отстранување на честички и микробиолошка безбедност, што случајно ќе го подобри отстранувањето на микропластичните честички
- ✓ **Рутинското следење на микропластиката во водата за пиење во овој момент не е потребно.**
- ✓ Истражувачите треба да преземат насочени, добро дизајнирани и квалитетни контролирани истражувачки студии за подобро да ја разберат појавата на микропластика во циклусот на водата и во водата за пиење низ целиот ланец на снабдување со вода
- ✓ Политики на подобро управување со пластика, односно да ја намалат употребата на пластика каде што е можно, да се минимизираат пластиките што се испуштаат во околината, бидејќи овие дејства можат да им даваат други придобивки на животната средина и човековата благосостојба.